

Carp, Radu

Working Paper

Regiunea Mării Negre în viziunea UE și a SUA - coridor estic în direcția Caucaz și Asia Centrală sau frontieră strategică a Occidentului

EIR Working Papers Series, No. 58

Provided in Cooperation with:

European Institute of Romania, Bucharest

Suggested Citation: Carp, Radu (2026) : Regiunea Mării Negre în viziunea UE și a SUA - coridor estic în direcția Caucaz și Asia Centrală sau frontieră strategică a Occidentului, EIR Working Papers Series, No. 58, European Institute of Romania, Bucharest

This Version is available at:

<https://hdl.handle.net/10419/339297>

Standard-Nutzungsbedingungen:

Die Dokumente auf EconStor dürfen zu eigenen wissenschaftlichen Zwecken und zum Privatgebrauch gespeichert und kopiert werden.

Sie dürfen die Dokumente nicht für öffentliche oder kommerzielle Zwecke vervielfältigen, öffentlich ausstellen, öffentlich zugänglich machen, vertreiben oder anderweitig nutzen.

Sofern die Verfasser die Dokumente unter Open-Content-Lizenzen (insbesondere CC-Lizenzen) zur Verfügung gestellt haben sollten, gelten abweichend von diesen Nutzungsbedingungen die in der dort genannten Lizenz gewährten Nutzungsrechte.

Terms of use:

Documents in EconStor may be saved and copied for your personal and scholarly purposes.

You are not to copy documents for public or commercial purposes, to exhibit the documents publicly, to make them publicly available on the internet, or to distribute or otherwise use the documents in public.

If the documents have been made available under an Open Content Licence (especially Creative Commons Licences), you may exercise further usage rights as specified in the indicated licence.

REGIUNEA MĂRII NEGRE ÎN VIZIUNEA UE ȘI A SUA - CORIDOR ESTIC ÎN DIRECȚIA CAUCAZ ȘI ASIA CENTRALĂ SAU FRONTIERĂ STRATEGICĂ A OCCIDENTULUI?

RADU CARP

BUCUREȘTI, FEBRUARIE 2026
WORKING PAPER NR. 58

**Regiunea Mării Negre în viziunea UE și a SUA - coridor estic în direcția
Caucaz și Asia Centrală sau frontieră strategică a Occidentului?**

Radu CARP

București, februarie 2026
Colecția Working Papers, nr. 58

Institutul European din România

Bd. Regina Elisabeta 7-9, București, România

Telefon: (4021) 314 26 96

E-mail: [ier\[at\]ier.gov.ro](mailto:ier[at]ier.gov.ro); Website: www.ier.gov.ro

Coordonator Seria Working Papers și Policy Briefs:

Mihaela-Adriana PĂDUREANU

ISSN online: 1841-4281

© Institutul European din România, 2026

* Opiniile exprimate nu angajează decât autorul și nu pot fi considerate ca reprezentând o luare de poziție oficială a Institutului European din România.

Cuprins

1. Suveranitate și/sau coridoare de transport.....	6
2. Abordarea strategică a UE pentru regiunea Mării Negre din mai 2025.....	7
3. O analiză a Comunicării Comisiei Europene din 2025.....	11
4. Legea privind securitatea Mării Negre din SUA - context.....	12
5. Evaluarea CSIS privind regiunea Mării Negre - februarie 2023	13
6. Legea privind securitatea Mării Negre - analiza de conținut	14
7. Raportul Adunării Parlamentare NATO - octombrie 2023	16
8. Raportul Atlantic Council - decembrie 2023	17
9. O analiză dedicată perspectivei SUA asupra regiunii Mării Negre.....	18
10. Dezbaterile din Senatul SUA privind regiunea Mării Negre - septembrie 2025	19
Concluzii	22

Regiunea Mării Negre în viziunea UE și a SUA - coridor estic în direcția Caucaz și Asia Centrală sau frontieră strategică a Occidentului?

Radu CARP

Rezumat: *Lucrarea de față analizează viziunile Uniunii Europene și a Statelor Unite ale Americii asupra regiunii Mării Negre, evidențiind abordările strategice recente precum Comunicarea Comisiei Europene privitoare la abordarea strategică față de Marea Neagră (2025) și legislația americană Black Sea Security Act (2023). Prezintă totodată tensiunea dintre conceptualizarea Mării Negre drept frontieră strategică, respectiv Marea Neagră drept important coridor de transport, subliniind-se rolul esențial al actorilor regionali (România, Bulgaria, Turcia, Ucraina). Analiza prezintă, mai departe, rolul resurselor energetice, a securității maritime și a contracarării războiului hibrid în spațiul Mării Negre, în definirea politicilor ambilor actori, UE și SUA față de regiune. Marea Neagră devine, astfel, un nod geopolitic esențial în competiția dintre Occident și Federația Rusă, marcată însă în prezent de persistența incertitudinii strategice.*

Cuvinte-cheie: *regiunea Mării Negre, Uniunea Europeană, Statele Unite ale Americii, securitate maritimă, coridor strategic, frontieră strategică, război hibrid, competiție geostrategică.*

Abstract: *This paper analyses the strategic visions of the European Union and the United States of America concerning the Black Sea region, with a focus on recent policy frameworks such as the European Commission's Strategic Approach to the Black Sea (2025) and the U.S. legislation Black Sea Security Act (2023). It highlights the tension between perceiving the Black Sea as a strategic frontier versus a vital transport corridor, while emphasizing the crucial role played by regional actors (Romania, Bulgaria, Türkiye and Ukraine). The analysis further explores the importance of offshore energy resources, maritime security, and countering hybrid warfare in shaping the policies of both the EU and the U.S. The Black Sea emerges as a pivotal geopolitical node in the broader competition between the West and the Russian Federation, though significant strategic uncertainties remain.*

Keywords: *Black Sea region, European Union, United States, maritime security, strategic corridor, strategic frontier, hybrid warfare, geostrategic competition.*

Biografie:

Radu Carp este prof. univ. dr., Facultatea de Științe Politice, Universitatea din București. Reprezentant al Universității din București pentru E.MA - European Master's Degree in Human Rights and Democratization, program al Global Campus of Human Rights, Veneția (2015 -). Membru în proiectul Jean Monnet Chair "European Union for Peace, Prosperity and Security" (Jean Monnet Chair 101175522 - EU- PPS) coordonat de National Caucasus University, Tbilisi, Georgia (2024 -). Membru în proiectul de cercetare New Security Challenges in the Black Sea Region due to the Russian Aggression in Ukraine, coordonat de Universitatea din București/Fridtjof Nansen Institute - Fridtjof Nansen Stiftelsen på Polhøgda – Norvegia, contract no. G2024 - 7380/2024 (2024 - 2025). Profesor asociat și stagii de predare la universități din Europa, SUA, Canada, Argentina, Taiwan, etc. Autor a 25 de cărți de autor sau coautor.

1. Suveranitate și/sau coridoare de transport

Începutul anului 2026 a surprins prin insistența Administrației Trump de a intra în posesia Groenlandei sau, cel puțin, de a avea baze militare cu drepturi de suveranitate pe teritoriul insulei. Potrivit unui punct de vedere exprimat de cercetătoarea bulgară Velina Tchakarova¹, odată cu revenirea la putere a Administrației Trump, în 2025, s-a intrat într-o altă logică a sistemului internațional, una în care puterea nu se mai măsoară prin cuceriri teritoriale, ci prin capacitatea de a deține controlul asupra coridoarelor de transport. Există, desigur, iluzia că Statele Unite ale Americii doresc, în baza modelului clasic de funcționare a sistemului internațional, un teritoriu dar, de fapt, ceea ce se urmărește este controlul coridoarelor de transport - ori Groenlanda este esențială pentru Ruta Arctică, coridorul de transport care facilitează accesul Chinei la Europa și deschide, de asemenea, noi posibilități de dominație maritimă pentru Federația Rusă. În ceea ce Velina Tchakarova numește „Războiul Rece 2.0”, contează foarte mult cine deține controlul coridoarelor. Așa se explică atenția acordată Canalului Panama, iar tot astfel, poate fi înțeles interesul deosebit pentru acces la transportul prin Marea Roșie.

Uniunea Europeană a înțeles foarte bine acest nou tipar, în care Republica Populară Chineză și Federația Rusă sunt aliniată pentru a deține controlul coridoarelor maritime, iar Occidentul este, încă, divizat asupra căii de urmat: noua logică a coridoarelor urmează celei a suveranității, se întrepătrunde cu aceasta sau îi este total contrară? Uniunea Europeană a aplicat pentru prima oară această logică în cazul regiunii Mării Negre în 2025, noua abordare fiind centrată nu atât pe colaborarea regională, cât pe importanța Mării Negre pentru coridoarele de transport care leagă Europa de Caucaz și Asia Centrală. SUA au tratat, după începutul războiului din Ucraina, regiunea Mării Negre ca pe o zonă de interes strategic, dar evaluarea de la Washington nu a fost făcută potrivit noului tipar al accesului la coridoare, ci tot în vechea paradigmă cu care statele riverane Mării Negre sunt obișnuite, o paradigmă în care esențial este a se realiza un echilibru între Federația Rusă și celelalte state riverane.

Pe de altă parte, așa cum vom arăta, abordarea europeană privilegiază la rândul ei și această paradigmă mai veche, insistând pe ideea că Marea Neagră ar fi, de fapt, doar o frontieră strategică a Occidentului care trebuie apărată doar pentru că ar fi o frontieră permeabilă, la fel cum se întâmplă și în Marea Baltică.

¹ Velina Tchakarova, *The Northern Corridor Doctrine: Securing the Arctic Corridor in Cold War 2.0.*, <https://velinatchakarova.substack.com/p/the-northern-corridor-doctrine-279>.

Ce este, de fapt, în prezent regiunea Mării Negre? Este un coridor situat la sud-estul zonei de influență occidentală (așa cum Groenlanda se află la marginea coridorului de nord-vest al aceleiași zone de influență) sau frontieră strategică?

Deocamdată, așa cum vom vedea, cele două abordări acționează distinct și nu este clar care va prevala.

2. Abordarea strategică a UE pentru regiunea Mării Negre din mai 2025

La data de 25 mai 2025, Comisia Europeană a dat publicității o Comunicare intitulată *The European Union's strategic approach to the Black Sea region*². A se remarca, de la bun început, că nu este vorba de o „strategie”, ci doar de o „abordare strategică”, ceea ce, evident are un scop limitat. Vom încerca să lămurim diferența între cele două abordări.

În primul rând, acest document este plasat, ca nivel de importanță, mai jos decât *European Security Strategy* din 2023, *ProtectEU - Strategia Europeană de Securitate Internă* sau *Strategia UE pentru Regiunea Dunării* din 2010.

Nu este pentru prima oară când UE are în vedere ceea ce purta denumirea „regiunea extinsă a Mării Negre”, dar este pentru prima oară când UE recunoaște importanța strategică a Mării Negre, în mod oficial. Motivul este acela că populația regiunii este de 174 milioane de locuitori care generează un PIB de aproximativ 2 trilioane euro. Un alt motiv amintit în acest document este că UE reprezintă cel mai important partener al acestei regiuni.

Prin acest document, UE pretinde că are o abordare strategică privind regiunea Mării Negre datorită mai multor aspecte, cum ar fi:

- Integrarea piețelor de energie;
- Promovarea eficienței energetice și decarbonizării;
- Dezvoltarea infrastructurii;
- Comerț;
- Protecția mediului și schimbări climatice;
- Industria de apărare;
- Educație, cercetare, cultură.

² Comisia Europeană, *Joint Communication to the European Parliament and the Council. The European Union's strategic approach to the Black Sea region*, Brussels, 28.5.2025, JOIN (2025) 135 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52025JC0135>.

Instrumentele pe care UE le are la dispoziție referitor la regiunea Mării Negre nu sunt foarte multe: este vorba de *Sinergia Mării Negre*, *Agenda Comună Maritimă pentru Marea Neagră*, programul *Interreg NEXT pentru Bazinul Mării Negre și Parteneriatul Estic*.

Abordarea UE pornește de la o premisă foarte corectă: nu se poate vorbi despre securitate la Marea Neagră fără a se vorbi despre securitatea Ucrainei. Astfel, UE recunoaște oficial că abordarea care a stat la baza Sinergiei Mării Negre nu mai este de actualitate: a avut loc alipirea Crimeii de către Federația Rusă, iar Marea Neagră a devenit scena unui conflict deschis care are loc de aproape patru ani, între Ucraina și Federația Rusă.

Abordarea strategică a UE pentru Marea Neagră propune apariția unui hub de securitate la Marea Neagră. Acesta ar urma să aibă următoarele atribuții:

- Schimbul de informații în timp real asupra situației de securitate, cu ajutorul Agenției Europene pentru Siguranța Maritimă și prin „deschiderea de platforme pentru partajarea de informații ale UE de către agențiile UE pentru Ucraina și alte state riverane Mării Negre de aceeași orientare” (*like-minded*);
- Monitorizarea infrastructurii maritime critice, inclusiv cablurile submarine, instalațiile offshore, operațiunile de extragere a gazului și de energie a vântului din România și Bulgaria, prin folosirea unor „senzori subacvatici, drone de supraveghere - aer, sol și subacvatic”;
- Ajutor pentru deciziile care privesc dezvoltarea de instrumente maritime pentru a monitoriza și proteja infrastructurile maritime critice, de asemenea și ceea ce oferă programul spațial european, în special serviciul Copernicus de monitorizare a mediului marin.

Misiunea acestui hub nu este, încă, definită la nivel de act normativ al UE, dar este clar că acesta se va ocupa de atacurile asupra infrastructurii critice la Marea Neagră. România s-a arătat interesată să găzduiască acest hub de securitate, dar, deocamdată, nu s-a luat nicio decizie la Bruxelles. Dincolo de mandatul în linii generale descris de Comunicarea Comisiei, rămân foarte multe aspecte care nu au fost pe deplin clarificate până în prezent. Ce ar putea aduce nou acest centru față de instituțiile și mecanismele existente? Va avea atribuții concrete în zonele economice exclusive ale României și Bulgariei? Cum va interacționa concret cu instituțiile naționale sau cu infrastructura SUA de la Marea Neagră? Nu avem deocamdată răspuns la nicio astfel de întrebare.

Un alt scop al acestui document este sprijinul pentru statele care desfășoară activități care presupun cooperarea la Marea Neagră. Obiectivele specifice în acest sens sunt considerate

deminarea și dezvoltarea coridoarelor de transport. Din această perspectivă, este foarte important cum vor fi accesate fondurile disponibile în cadrul programului SAFE - „Acțiunea pentru securitatea Europei” (noul instrument de sprijin militar al UE). Chiar dacă direcția este corectă, acestei abordări îi lipsește un fundament concret. Nu există nicio orientare specifică a SAFE în direcția țărilor riverane Mării Negre. Din păcate, strategia de alcătuire a SAFE nu a ținut cont de eventuale interese specifice ale țărilor UE riverane la Marea Neagră.

Abordarea strategică a UE are în vedere, de asemenea, sprijinul pentru cooperarea regională, care să aibă în vedere operațiunile de deminare, acestea fiind considerate esențiale pentru asigurarea coridoarelor de transport. În acest context, documentul amintește de „flota fantomă” a Federației Ruse care operează în Marea Neagră, fără a identifica, însă, instrumente concrete care ar putea să ducă la oprirea acestui fenomen. Documentul amintește și despre transporturile „dual use” (produs cu dublă utilizare) din Marea Neagră, civile și militare. Este identificată corect o vulnerabilitate principală a regiunii, și anume lipsa unor coridoare militare de mobilitate și, totodată, este menționată problema protecției infrastructurii critice. A identifica problemele este, desigur, un pas înainte dar, din păcate, nu sunt identificate și soluțiile concrete la aceste probleme.

Combaterea războiului hibrid constituie, de asemenea, un element important identificat de acest document. Sunt enumerate câteva acțiuni care ar putea fi luate dar, din nou, fără a ieși din descrieri generale și fără a identifica resursele care pot fi alocate.

O altă componentă semnificativă avută în vedere este combaterea crimei organizate și a traficului de persoane. O singură măsură concretă este identificată, și anume încurajarea participării la EMPCT - Platforma multidisciplinară europeană împotriva amenințărilor infracționale.

Acest document este conceput la nivelul UE într-o altă logică decât cele precedente. Dacă, inițial, era avută în vedere regiunea Mării Negre drept o unitate distinctă, cu probleme specifice la care există soluții specifice, de această dată, regiunea este văzută ca un nod de conexiuni de transport care deschid Marea Neagră spre alte regiuni cu care UE este interesată să colaboreze. Sunt importante, desigur, în continuare coridoarele de transport Rin - Dunăre și Marea Baltică - Marea Neagră - Marea Egee, dar acestea sunt considerate drept mijloace pentru încheierea de acorduri comerciale cu țări non-UE - cum ar fi Ucraina, Republica Moldova sau Armenia. Documentul observă, pe bună dreptate, că, de la începutul războiului din Ucraina, Coridorul Transcaspic (Coridorul de Mijloc sau Middle Corridor), a căpătat o importanță deosebită, datorită potențialului său de a fi o rută alternativă viabilă, fiind amintit în acest context rolul Azerbaidjanului. Este încă o dovadă a faptului că noua abordare strategică a UE

la Marea Neagră nu mai privește regiunea ca fiind doar suma statelor riverane, ci ca pe o deschidere către alte contexte geopolitice, cum ar fi cele din Marea Caspică, Asia Centrală etc. Din acest motiv, Azerbaidjanului îi revine un rol extrem de important.

De remarcat, mai departe, că acest document nu face deloc referire la situația Georgiei, stat riveran la Marea Neagră, dar care s-a distanțat de parcursul european, intrând mai mult în orbita Federației Ruse. Georgia este un bun exemplu pentru a arăta fragilitatea oricărei construcții la nivel supranațional la Marea Neagră. Federația Rusă este principalul competitor al UE la Marea Neagră, cum este, de altfel, și în Marea Baltică. Lupta pentru supremație la Marea Neagră nu s-a încheiat, dimpotrivă. Rusia urmărește constant să-și extindă influența în regiune, prin mijloace militare sau prin cooptarea unor regimuri favorabile, precum în cazul Georgiei.

Evident, aderarea Ucrainei și a Republicii Moldova la UE ar mări potențialul de acțiune al UE în această regiune, pentru a contrabalansa tendințele hegemonice ale Turciei sau ale Federației Ruse, însă obiectivul de a integra mai rapid aceste două țări nici măcar nu este enunțat în acest document.

Este amintită, de asemenea, problema energiei regenerabile care are un potențial insuficient exploatat pentru dezvoltarea regiunii, precum și problema siguranței nucleare, dat fiind faptul că multe țări din regiune au centrale nucleare situate în imediata proximitate a Mării Negre - deși aceste centrale nu sunt enumerate și nici măcar țările riverane care le posedă. Existența unor resurse neexploatate de metale rare este amintită doar în treacăt - deși ar fi fost util a fi măcar numite țările riverane care posedă asemenea resurse, dacă și cum pot fi valorificate și care ar trebui să fie poziția UE în această materie.

Dezvoltarea regiunii Mării Negre nu poate fi făcută în condițiile unor diferențe foarte mari de dezvoltare între statele riverane. Din acest motiv, documentul menționează problema coeziunii teritoriale și rolul programului Interreg NEXT Bazinul Mării Negre 2021-2027 dar, la fel ca și în celelalte cazuri, nu este oferită o perspectivă concretă - care este impactul acestui program asupra reducerii disparităților regionale, ce poate fi îmbunătățit, ce țări ar trebui să fie acoperite de acest program sau de altele care au obiective similare.

Documentul face referire și la rolul pe care îl poate juca educația în regiunea Mării Negre, prin extinderea programului Erasmus+, diplomația culturală, programul „Europa Creativă” sau diplomația științifică.

În ceea ce privește protecția mediului la Marea Neagră, una dintre principalele probleme identificate este „gestionarea daunelor la adresa mediului provocate de războiul de agresiune al Federației Ruse la adresa Ucrainei”. Din nou, diagnosticul este corect, dar despre cum se

poate remedia această situație nu se oferă deloc detalii. Poate fi trasă la răspundere Federația Rusă pentru dezastrea ecologice pe care le-a provocat la Marea Neagră? Este o întrebare care nici măcar nu este pusă. Trebuie totuși precizat faptul că a face conexiunea între aceste daune și situația mai amplă din regiunea Mării Negre merită a fi salutat.

Concluzia acestui document este, de fapt, confirmarea ideii exprimate pe tot parcursul acestuia, aceea conform căreia regiunea Mării Negre este văzută de UE ca o punte spre alte regiuni, cum ar fi Caucaz sau Asia Centrală. Cât despre partea financiară, cum pot fi susținute obiectivele enumerate, nu avem foarte multe detalii - chiar se recunoaște că „punerea în aplicare a obiectivelor din acest document va depinde de situația de securitate aflată în plină evoluție”. Sunt enumerate câteva instrumente care ar putea beneficia de o finanțare în mod expres dedicată regiunii Mării Negre, cum ar fi Instrumentul de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională - „Europa globală” (NDICI - Global Europe), Instrumentul de Asistență pentru pre-Aderare (IPA III), schema UE de inovare în domeniul apărării (EUDIS), Horizon Europe, Fondul european de apărare (EDF), politica de coeziune, programul „Europa Digitală”, InvestEU, programul LIFE, Erasmus +, Planul „ReArm Europe – Pregătirea pentru 2030” (redenumit ulterior apariției acestui document în SAFE), Instrumentul european pentru pace, - Mecanismul pentru Ucraina toate acestea fiind parte a cadrului financiar multianual 2021-2027. Desigur, identificarea acestor posibilități de finanțare a unor politici care să ajute la consolidarea rolului UE de actor major în regiunea Mării Negre este binevenită, dar ar fi fost indicat să fie creat un instrument special al UE dedicat Mării Negre sau măcar să existe câteva indicații privind ponderea ideală sau previzionată a tuturor acestor instrumente în dezvoltarea regiunii Mării Negre.

3. O analiză a Comunicării Comisiei Europene din 2025

Această Comunicare a fost analizată ulterior apariției sale în 2025 de două autoare, Lana Kurtanidze și Salome Toliashvili, absolvente ale Colegiului Europei din Bruges³. Chiar dacă analiza a apărut pe pagina de web a instituției, aceasta a precizat că publicarea analizei respective nu reflectă o poziție oficială a instituției.

Cele două autoare pornesc de la premisa că regiunea Mării Negre este una dintre cele mai complexe și mai strategice regiuni ale Europei în actualul context geopolitic, dar toate

³ Lana Kurtanidze, Salome Toliashvili, *The Black Sea: Europe's Strategic Frontier and the EU's Emerging Maritime Vision*, <https://www.coleurope.eu/newsarticles/black-sea-europes-strategic-frontier-and-eus-emerging-maritime-vision>.

țările riverane se bucură de „un echilibru fragil de securitate”, chiar dacă au reușit să creeze încă din 1992 un instrument de cooperare – OCEMN (Organizația de Cooperare Economică la Marea Neagră). Odată cu începutul războiului din Ucraina, regiunea Mării Negre s-a transformat dintr-un spațiu maritim periferic într-o zonă cheie pentru securitatea întregii Europe. Răspunsul UE a întârziat să apară până la Comunicarea din 2025. Potrivit celor două autoare, prin această nouă abordare, UE vede Marea Neagră ca fiind o poartă de intrare care leagă Europa de Caucazul de Sud, Asia Centrală și chiar de regiuni mai îndepărtate.

Această evaluare a Comunicării din 2025 consideră că prin acest document sunt stabilite trei obiective majore:

- Securitate, stabilitate și reziliență - prin crearea hubului de securitate;
- Creștere sustenabilă și prosperitate;
- Protecția mediului și întărirea pregătirii civile.

Cele două autoare observă un aspect care merită întreaga atenție în legătură cu noua abordare a Comisiei Europene față de regiunea Mării Negre. UE nu posedă o capacitate navală autonomă la Marea Neagră, bazându-se pe NATO pentru tot ceea ce înseamnă securitate maritimă. În plus, un dezavantaj al UE în această regiune este suprapunerea inițiativelor - Sinergia Mării Negre, Parteneriatul Estic, OCEMN. Într-adevăr, Comunicarea Comisiei nu se referă la felul în care toate aceste inițiative pot coexista, fără a duce la fragmentare și fără a slăbi coerența politicilor formulate la Bruxelles.

4. Legea privind securitatea Mării Negre din SUA - context

SUA au început să recunoască din ce în ce mai mult importanța strategică a regiunii Mării Negre, în noul context posterior începutul războiului între Ucraina și Federația Rusă. În iulie 2022, senatorii Jeanne Shaheen (democrat) și Mitt Romney (republican) au considerat că regiunea Mării Negre a devenit din ce în ce mai mult un punct de inflexiune critic pentru securitatea europeană și au început demersurile pentru a aduce pe ordinea de zi a Congresului o strategie a SUA privind regiunea Mării Negre. Această inițiativă avea să devină Legea privind securitatea Mării Negre - *Black Sea Security Act*, adoptată de Congres la data de 27 iulie 2023, ca parte a legii privind autorizarea bugetului apărării SUA (*National Defense Authorization*

Act)⁴, un instrument normativ care face parte dintr-un pachet mai larg privind bugetul apărării⁵. A fost pentru prima dată când SUA au recunoscut printr-un act formal importanța regiunii.

5. Evaluarea CSIS privind regiunea Mării Negre - februarie 2023

Între momentul inițierii acestui document și cel al adoptării sale, în februarie 2023, CSIS - *Center for Strategic & International Studies* - a publicat o evaluare privind felul în care ar trebui să arate o Strategie a SUA privind regiunea Mării Negre⁶.

Autorii acestui raport pornesc de la premisa că regiunea Mării Negre a devenit „o linie de falie în competiția strategică dintre Rusia și Occident”. Marea Neagră nu este importantă doar pentru țările riverane, ci pentru securitatea Europei în general, deoarece este vorba de extinderea influenței ruse care afectează securitatea internațională și economia globală. Chiar și țările riverane Mării Negre care fac parte din NATO sunt vulnerabile la această extindere. Autorii raportului CSIS remarcă, pe bună dreptate, că Marea Neagră nu este deloc menționată de Strategia de Apărare a SUA din 2022. Nici varianta 2026 nu se referă la regiunea Mării Negre.

Fenomenul cel mai important din ultimele decenii în regiunea Mării Negre este, potrivit acestui raport, renașterea puterii militare ruse, ceea ce a făcut ca strategia Occidentului de extindere euro-atlantică în regiune să fie pusă sub semnul întrebării de la un moment dat. Autorii consideră că SUA și aliații săi trebuie să meargă mai departe de sprijinul acordat Ucrainei și să aibă o perspectivă mai largă asupra regiunii Mării Negre.

Astfel, raportul CSIS analizează fiecare țară riverană Mării Negre în parte, unul dintre motive fiind acela că statele membre NATO - România, Bulgaria, Turcia - „nu au găsit un teren comun între ele”. De exemplu, România este „o ancoră” pentru NATO în regiune, dar Turcia, deși are la dispoziție mijloace militare semnificative, „nu are motivația politică să joace un rol de lider” la Marea Neagră. Turcia este, de altfel, cel mai interesant caz din regiune, în opinia autorilor raportului CSIS, deoarece relația sa cu Federația Rusă poate fi descrisă ca fiind un tip de „cooperare competitivă”: relațiile bune cu Federația Rusă sunt o necesitate și nu o alegere pentru Turcia. În ciuda acestei relații foarte bune, Turcia a putut observa că interesele sale la

⁴ Senatul SUA, S.804 - *Black Sea Security Act of 2023*, <https://www.congress.gov/bill/118th-congress/senate-bill/804>.

⁵ Adrian Ardelean, *Congresul SUA a adoptat strategia de securitate la Marea Neagră. Oficiali români: vor fi mai multă siguranță și investiții în România, „Europa Liberă România”*, <https://romania.europalibera.org/a/congresul-sua-a-adoptat-strategia-de-securitate-la-marea-neagra/32731991.html>.

⁶ Lisa Aronsson, Jeffrey Mankoff, CSIS, *The Inhospitable Sea. Toward a New U.S. Strategy for the Black Sea Region*, <https://www.csis.org/analysis/inhospitable-sea-toward-new-us-strategy-black-sea-region>.

Marea Neagră au de suferit de pe urma politicii agresive a Federației Ruse, cum ar fi, de exemplu, militarizarea Crimeii sau limitarea liniilor maritime de transport de mărfuri în Marea Neagră.

În cazul României, autorii sesizează cea mai mare vulnerabilitate la Marea Neagră, și anume faptul că resursele de energie nu pot fi protejate adecvat deoarece se află în zona economică exclusivă.

Descrierea rolului Bulgariei din perspectiva participării la securitatea regiunii Mării Negre reține atenția deoarece autorii consideră că „Bulgaria nu a fost capabilă să se imagineze pe ea însăși ca un contribuitor net la securitatea regională”. Pe de altă parte însă, „Bulgaria are aceleași îngrijorări ca și celelalte state riverane la Marea Neagră în ceea ce privește încercările Rusiei de a domina Marea Neagră și a submina libertatea de navigație”.

În acest context, raportul CSIS reprezintă o pledoarie pentru ca SUA să aibă o strategie specială pentru regiunea Mării Negre. Motivul este, în viziunea autorilor, că această regiune este conectată cu alte zone de interes pentru SUA, cum ar fi „regiunea caspică și estul Mediteranei”. Războiul din Ucraina poate fi privit ca o ocazie pentru ca „SUA să definească o asemenea strategie și să își întărească rolul conducător în regiune”. În viziunea autorilor, SUA au un instrument pentru a pune pe prim plan importanța regiunii: Inițiativa celor Trei Mări care „sprijină infrastructura și conectivitatea în interiorul regiunii Mării Negre”. Un alt instrument identificat, în același sens, este coridorul sudic al gazelor. Marea problemă identificată de autorii acestui raport este atitudinea Turciei, dar cu toate acestea „interesul Turciei de a preveni dominația rusă la Marea Neagră și angajamentul său de a avea relații mai strânse cu Ucraina și statele din Caucazul de Sud este compatibil cu prioritățile SUA și NATO”. Altfel spus, se poate găsi o punte de dialog cu Turcia pentru ca această țară să fie în rândul celor care contracarează prezența rusă din ce în ce mai agresivă în regiunea Mării Negre.

Concluzia raportului CSIS este că „indiferent cum se va încheia războiul, Marea Neagră și vecinătățile sale vor rămâne în prima linie a competiției strategice dintre NATO și Rusia”. Pentru a contracara politica agresivă a Federației Ruse, trebuie mai întâi recunoscut că Marea Neagră este un element central în cadrul acestei politici, căreia i se poate contrapune doar o mai bună coordonare între țările riverane Mării Negre ce pot contrabalansa Federația Rusă.

6. Legea privind securitatea Mării Negre - analiza de conținut

Black Sea Security Act adoptat, așa cum am precizat, în iulie 2023, prin adoptarea legii privind autorizarea bugetului apărării SUA (National Defense Authorization Act/NDAA), afirmă că statele riverane la Marea Neagră au devenit foarte importante în ceea ce privește

contracararea agresiunii Federației Ruse și pentru a contribui la securitatea colectivă a NATO. Se afirmă că SUA vor continua să lucreze în cadrul NATO în vederea dezvoltării unei strategii „pe termen lung pentru a întări securitatea, a stabili o prezență permanentă, sustenabilă în cadrul Flancului Estic al NATO”. De asemenea, potrivit acestui document, SUA vor colabora cu UE pentru a coordona o strategie care să sprijine inițiativele democratice și prosperitatea economică a regiunii.

Într-un mod oarecum surprinzător, documentul se referă la rolul „*contraproductiv*” al Turciei care „contribuie la tensiuni crescute în regiune”. Este pus în evidență un aspect foarte important, anume că SUA au interesul de a dezvolta legăturile economice cu țările care fac parte din această regiune.

Documentul face referire și la necesitatea ca SUA să sprijine în continuare Inițiativa celor Trei Mări, în special Fondul Inițiativei, pentru a dezvolta sectoare cheie, precum transportul, energia și infrastructura digitală.

Totodată, este abordată și problema securității alimentare în regiune - care a devenit critică după atacurile ruse asupra transporturilor de cereale ucrainene, fiind evidențiat rolul esențial al Turciei în acest domeniu. Totodată, există și o referință la atitudinea agresivă a R.P. Chineze în regiune, fără a se da însă exemple concrete în ce constă aceasta și cum ar putea fi contracarată.

Unul din aspectele cele mai importante ale acestui document este referința la prezența militară în regiunea Mării Negre, scopul fiind acela de a dezvolta o astfel de prezență regulată și pe bază de rotație dar, deocamdată, orice astfel de inițiativă este blocată de aplicarea prevederilor Convenției de la Montreux.

Black Sea Security Act a oferit și o agendă a acțiunilor care sunt necesare a fi luate. Astfel, ar fi trebuit ca în 180 de zile Consiliul de Securitate Națională, în colaborare cu Departamentul de Stat și Departamentul Apărării, să elaboreze o strategie pentru a „intensifica coordonarea cu NATO și UE” în regiunea Mării Negre. O asemenea strategie ar fi trebuit să crească furnizarea de securitate către statele din regiune - Ucraina, România, Bulgaria, Republica Moldova și Georgia. De asemenea, ar fi trebuit puse în prim plan, în ordinea priorităților, sistemele de *intelligence*, supraveghere și monitorizare ale acțiunilor Federației Ruse la Marea Neagră. Una dintre măsurile recomandate de *Black Sea Security Act* a fost de a crea un cartier general al forțelor armate la Marea Neagră, pentru coordonarea tuturor eforturilor statelor membre NATO în regiune. Totodată, s-a stabilit ca obiectiv strategic redactarea unui „plan pentru a combate dezinformarea și propaganda Federației Ruse în regiunea Mării Negre, cu folosirea resurselor SUA”. O altă măsură considerată a fi importantă

este necesitatea de a asigura diversificarea energiei, pentru a înlocui energia furnizată de Federația Rusă.

Documentul consideră că, în cel mult 360 de zile, ar fi trebuit identificate resursele bugetare pentru a susține punerea în aplicare a acestor prevederi pentru 2024, 2025 și 2026. Acest lucru nu s-a întâmplat.

7. Raportul Adunării Parlamentare NATO - octombrie 2023

Regiunea Mării Negre a început să fie nu numai în atenția SUA și a UE, dar și a NATO care, deocamdată, nu are o strategie proprie pentru această regiune. Imediat după adoptarea *Black Sea Security Act* în Congresul SUA, Adunarea Parlamentară a NATO a redactat un raport intitulat *Troubled Waters - How Russia's War in Ukraine changes Black Sea Security*⁷ care a fost adoptat de Comitetul Apărare și Securitate al Adunării Parlamentare NATO la data de 7 octombrie 2023.

Acest raport este valoros prin felul în care descrie evoluția raportării la regiunea Mării Negre de către statele riverane. Astfel se afirmă, foarte corect, că Turcia a privit mult timp securitatea Mării Negre ca pe o problemă strict regională, căutând să limiteze rolul actorilor externi, inclusiv cel al NATO. România a avut exact logica contrară față de regiunea Mării Negre, considerată a fi o zonă în care NATO are cel mai important cuvânt. Dintre toate documentele analizate posterior momentului 24 februarie 2022, acest raport este singurul care amintește de faptul că România a încercat, în 2016, crearea unei flote NATO a Mării Negre - la care să participe România, Bulgaria și Turcia, dar Bulgaria și Turcia s-au opus acestui proiect. Cu toate acestea, autorii raportului subliniază că Bulgaria acceptă fără rezerve viziunea euro-atlantică a regiunii Mării Negre.

Acest raport mai are un merit, anume de a exprima foarte clar ideea că NATO nu a avut o viziune strategică asupra Mării Negre până la începutul războiului din Ucraina, în schimb Federația Rusă a avut o astfel de viziune care nu se limitează la prezența militară, ci „se bazează și pe tactici extinse de zone gri - inclusiv dezinformarea, manipularea resurselor energetice și corupție”.

Raportul menționează *Black Sea Security Act*, adoptat în Congresul SUA cu doar câteva luni mai înainte, fără a face o evaluare a acestei viziuni, ci doar folosind acest exemplu pentru

⁷ NATO Parliamentary Assembly, Defence and Security Committee, *Troubled Waters - How Russia's War in Ukraine Changes Black Sea Security*, Report, Lord Robert Lancaster – Rapporteur, 020 DSCFC E rev.1 fin, 7 October 2023, <https://www.nato-pa.int/document/2023-black-sea-security-report-lancaster-020-dscfc>.

a arăta că regiunea Mării Negre a început să fie din ce în ce mai relevantă pe agenda unor actori importanți.

Acest raport tratează pe larg și problema energiei în regiunea Mării Negre, fiind oferite indirect argumente în favoarea considerării regiunii ca un coridor important ce conectează Marea Neagră cu alte regiuni. Astfel, se arată că 34% din importurile de gaz și petrol ale UE trec prin regiunea Mării Negre, iar această regiune „are potențialul de a lega și mai intens Europa de Asia Centrală”. O altă problemă menționată în acest Raport se referă la riscurile pe care le prezintă zonele economice exclusive ale statelor riverane, acestea nefiind acoperite de garanția de securitate oferită de articolul 5 al NATO, fiind, astfel, expuse la provocări din partea Federației Ruse. Totodată, este abordată în acest context o problemă care nu apare și în alte evaluări ale regiunii Mării Negre ulterior momentului 24 februarie 2022: potențialul uriaș al resurselor energetice ale Ucrainei la Marea Neagră care nu pot fi exploatate datorită războiului cu Federația Rusă.

8. Raportul Atlantic Council - decembrie 2023

Ulterior adoptării *Black Sea Security Act*, Atlantic Council, prin intermediul *Scowcroft Center for Strategy and Security*, a publicat la data de 15 decembrie 2023 un raport intitulat *A Security Strategy for the Black Sea*⁸. Este foarte interesant de remarcat că acest raport nu face deloc referire la *Black Sea Security Act*, ca și cum acesta nu ar fi existat.

Evaluarea Atlantic Council se situează la un nivel mult mai redus de înțelegere a situației și cu mai puține soluții, prin raportare la evaluarea CSIS. Însă, un aspect care reține atenția este faptul că raportul Atlantic Council, construit în aceeași logică ca și raportul CSIS - respectiv prin prezentarea pozițiilor unor țări diferite referitoare la Marea Neagră - include și o referință la R. P. Chineză. Se consideră astfel că R. P. Chineză, prin Inițiativa *Belt and Road*, „și-a întărit prezența la Marea Neagră în ultimii ani”, dar, totuși, „nu a priorizat regiunea și, la ora actuală nu este un jucător major în dinamica regională a Mării Negre”.

Raportul Atlantic Council include o secțiune care merită atenția deoarece astfel se deosebește de alte evaluări cu același obiect, o secțiune intitulată „Ipoteze cheie de planificare”. Printre acestea se numără:

- Rolul de lider al SUA în regiune este necesar pentru stabilitatea și securitatea acesteia;

⁸ Atlantic Council, Scowcroft Center for Strategy and Security, *A Security Strategy for the Black Sea*, <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/a-security-strategy-for-the-black-sea/>

- O strategie pentru securitatea Mării Negre ar trebui să facă parte dintr-o arhitectură mai largă europeană de securitate, bazată pe resursele NATO;
- În cazul țărilor riverane Mării Negre, independența energetică față de Federația Rusă este esențială pentru formularea oricăror aranjamente de securitate;
- Nu poate fi concepută stabilitatea în regiunea Mării Negre fără conceperea de măsuri pentru contracararea subversiunii și dezinformărilor venite din partea Federației Ruse;
- Turcia va rămâne un „aliat dificil, deși critic” care va dori în continuare să mențină un echilibru între Federația Rusă și Occident la Marea Neagră.

Dintre recomandările acestui raport, atrag atenția în special următoarele:

- Crearea unei forțe navale NATO, situată în partea de vest a Mării Negre, pentru a contracara prezența militară rusă;
- Transformarea Constanței în principala bază de la Marea Neagră, prin sprijin acordat construirii unei flote a României și mărirea capacităților militare ale României.

9. O analiză dedicată perspectivei SUA asupra regiunii Mării Negre

Ulterior schimbării de putere în SUA și a instalării Administrației Trump, au existat voci care au cerut ca Marea Neagră să rămână o prioritate strategică. Astfel, într-un articol publicat la data de 30 martie 2025⁹, Arnold Dupuy (*nonresident senior fellow, Atlantic Council în Turcia*), a arătat că, în contextul dorinței Administrației Trump de a normaliza relațiile cu Federația Rusă, pot fi identificate trei scopuri ale acestei noi orientări: încetarea războiului din Ucraina; impunerea ideii ca europenii să plătească mai mult pentru propria lor securitate și o relație mai bună economică cu Federația Rusă. Atingerea acestor scopuri nu poate fi făcută, avertizează Dupuy, decât cu asumarea unor riscuri. În primul rând, regiunea Mării Negre ar rămâne, chiar și în contextul încheierii războiului dintre Ucraina și Federația Rusă, o zonă „militarizată, instabilă și contestată”. Indiferent de felul cum se va încheia acest război, state care nu sunt membre NATO, dar se află în regiunea Mării Negre - precum Republica Moldova sau Georgia - vor continua să fie sub presiunea Federației Ruse. Argumentul cel mai important al lui Dupuy pentru ca SUA să continue să privească regiunea Mării Negre drept o prioritate de securitate este acela că este „în imediata apropiere a unor rute comerciale majore, cum ar fi Canalul Suez sau rutele de aprovizionare cu energie care vin din Orientul Mijlociu”, iar din

⁹ Arnold C. Dupuy, *Now more than ever, the United States needs a Black Sea strategy*, <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/turkeysource/now-more-than-ever-the-united-states-needs-a-black-sea-strategy/>

acest motiv „SUA nu pot avea luxul de a se îndepărta de Marea Neagră fără a suporta consecințe pentru comerțul său care vor necesita atenția Washingtonului mai târziu”.

10. Dezbateră din Senatul SUA privind regiunea Mării Negre - septembrie 2025

În timpul Administrației Trump au continuat eforturile pentru a dezvolta o strategie a SUA pentru regiunea Mării Negre, în colaborare cu aliații săi din cadrul NATO. Astfel, la data de 30 septembrie 2025, Senatul SUA a organizat o audiere privind Marea Neagră, în cadrul Subcomitetului pentru Europa din cadrul Comisiei pentru Relații Externe¹⁰. Dezbateră a fost inițiată de Steve Daines, președintele acestui subcomitet. La această dezbateră a participat și ambasadorul României în SUA. Din păcate, nu avem o transcriere a acestei dezbateri¹¹. Așadar, suntem nevoiți să ne bazăm doar pe declarațiile celor care au participat. Steve Daines a declarat că „Marea Neagră reprezintă cheia în multe aspecte pentru securitatea europeană și pentru interesul național al SUA. O strategie clar definită pentru regiunea Mării Negre este imperativă pentru SUA”. Senatorul democrat Chris Murphy a declarat că „Rusia duce o strategie agresivă pentru a submina guvernele democratice din Europa, iar regiunea Mării Negre este în mod special vulnerabilă”. La aceste audieri au luat cuvântul experți americani cum ar fi: Matthew Boyse, *Senior Fellow*, Hudson Institute, Centrul pentru Europa și Eurasia; Frederick Starr, președinte fondator al Institutului pentru Asia Centrală și Caucaz, American Foreign Policy; Catherine Sendak, director pentru Apărare și Securitate Transatlantică, CEPA - Center for European Policy Analysis.

Matthew Boyse a subliniat în intervenția sa¹² că regiunea Mării Negre este esențială pentru „echilibrul de putere în Europa și Eurasia”, iar „tendențele nu sunt avantajoase pentru SUA”. Este necesar, în opinia lui Boyse, ca SUA să facă mai mult pentru această regiune, chiar dacă Administrația Trump este mai interesată de contracararea Chinei. De asemenea, a menționat că în perioada 2018 – 2021, Departamentul de Stat al SUA era mai interesat de sectorul de nord - est al Flancului Estic și mai puțin de „sectorul sud - estic”. Această atenție a SUA pentru regiunea Mării Baltice nu ar trebui să fie redusă nici în prezent, dar ar trebui

¹⁰ Digi24.ro, *Senatul SUA a discutat strategia pentru Marea Neagră: România, aliat-cheie în securitate și energie*, <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/senatul-sua-a-discutat-strategia-pentru-marea-neagra-romania-aliat-cheie-in-securitate-si-energie-3437413>.

¹¹ Există doar o înregistrare video a acestei audieri, *Senate Hearing on the United States Black Sea Strategy*, disponibilă la adresa https://www.youtube.com/watch?v=4fJFLI_9MpY.

¹² Hudson Institute, *The future of the United States Black Sea Strategy*, prepared statement by Matthew Boyse, Senior Fellow, Hudson Institute, before the Subcommittee Europe and Regional Security Cooperation, Committee on Foreign Relations, United States Senate, September 30, 2025.

acordată cel puțin aceeași atenție regiunii Mării Negre. Ulterior momentului 24 februarie 2022, legat de Flancul Estic a fost aplicată doctrina „un Flanc, o amenințare, o prezență” (acesta este titlul unui raport CEPA din 2020¹³), astfel încât SUA au investit și mult decât înainte în securitatea României, Bulgariei și Turciei.

Matthew Boyse a scos în evidență faptul că regiunea Mării Negre a trecut prin 10 conflicte după sfârșitul Războiului Rece, ceea ce necesită definirea unei strategii din partea SUA. Pe de altă parte, Federația Rusă a luat în calcul potențialul strategic al regiunii, pe care o consideră „cea mai vulnerabilă regiune de la granițele ei”, fiind astfel o „zonă de interes privilegiat”. Mai mult, potrivit lui Boyse, regiunea Mării Negre este „cel mai important laborator pentru Kremlin pentru a practica războiul său hibrid împotriva NATO și a Occidentului”. Dovada acestui interes este efortul Federației Ruse de a dobândi controlul asupra Georgiei - ceea ce a și reușit. Federația Rusă a intervenit în România, Bulgaria și Republica Moldova prin instrumente tipice războiului hibrid cu același scop, acela de a-și mări influența la Marea Neagră - dar aceste intervenții nu au avut succes. Federația Rusă acționează nu doar prin metode de război hibrid, dar și prin atacuri la granița Ucrainei cu România, în zona Deltei Dunării. Astfel, o strategie SUA la Marea Neagră este necesară pentru a contracara influența în creștere a Federației Ruse în regiune.

Potrivit lui Boyse, SUA își pot mări influența la Marea Neagră prin intensificarea livrărilor de LNG țărilor din regiune, dezvoltarea energiei nucleare prin intermediul SMR (reactoarelor modulare mici) și printr-o contribuție mai consistentă la Inițiativa celor Trei Mări. SUA au interese încă insuficient puse în valoare în regiunea Mării Negre datorită existenței unor mari rezerve de gaz în apele teritoriale ale României, Bulgariei și Turciei. Boyse subliniază că România va deveni cel mai mare producător de gaze din UE începând cu 2027, odată cu exploatarea zăcămintului *Neptun Deep*. De asemenea, Bulgaria va începe exploatarea zăcămintelor *Khan Tervel* și *Khan Asparuh*, iar cel mai mare zăcămint de gaz din Marea Neagră, *Sakarya*, aparține Turciei. Federația Rusă împiedică Ucraina să-și exploateze rezervele de gaz din Marea Neagră, iar rezervele Georgiei „sunt necunoscute”. M. Boyse a atras atenția prin intervenția sa că Federația Rusă va folosi cu siguranță măsuri hibride pentru a împiedica exploatarea acestor rezerve de gaz, multe dintre ele fiind situate în zona economică exclusivă a acestor state riverane la Marea Neagră, iar din acest motiv „nu sunt supuse articolului 5 NATO”. Federația Rusă nu va interfera cu exploatarea zăcămintelor de gaz ce revin Turciei,

¹³ Ben Hodges, Ray Wojcik, Carsten Schmiedl, *One Flank, One Threat, One Presence. A Strategy for NATO's Eastern Flank*, May 2020, <https://cepa.org/comprehensive-reports/one-flank-one-threat-one-presence/>.

datorită relației speciale dintre cele două țări, ceea ce face ca România și Bulgaria să fie cele mai expuse unei posibile astfel de intervenții.

Este adevărat că Federația Rusă, datorită succeselor navale ale Ucrainei, „a pierdut bătălia Mării Negre”, dar consecințele sunt dramatice, datorită prezenței masive a minelor în Marea Neagră, ceea ce face dificilă o prezență a flotelor statelor NATO, iar acestea se mai confruntă și cu o nouă realitate, bruiajul semnalului GPS de către Federația Rusă.

În intervenția sa, Matthew Boyse a subliniat importanța Insulei Șerpilor pentru asigurarea securității la Marea Neagră. Aceasta este „la fel de importantă pentru Marea Neagră precum este insula Gotland pentru Marea Baltică”. O eventuală recupare a Insulei Șerpilor de către Federația Rusă ar însemna intensificarea EW (*electronic warfare*) din partea acesteia, ceea ce ar avea impact și asupra zonei din România unde se află forțele militare SUA (Baza Mihail Kogălniceanu). În cazul în care Federația Rusă ar controla ceea ce denumește *Novorossiya* - partea de litoral la Marea Neagră care aparține Ucrainei - aceasta ar avea un impact dezastruos asupra securității întregii regiuni a Mării Negre. M. Boyse este unul dintre puținii experți care consideră că Republica Moldova, chiar dacă nu e un stat riveran la Marea Neagră, este situată atât de aproape de statele riverane (România, Ucraina), încât orice modificare a echilibrului de securitate la Marea Neagră ar afecta-o dramatic.

Potrivit lui M. Boyse, se impun câteva măsuri urgente pentru a asigura securitatea regiunii Mării Negre:

- SUA ar trebui să concluzeze mai bine cu UE, din moment ce UE a adoptat în mai 2025 propriul său document de poziție cu privire la Marea Neagră;
- Foarte probabil, NATO nu va adopta o strategie proprie cu privire la regiunea Mării Negre, dar sunt făcute anumite recomandări în documentul din octombrie 2023 intitulat *Troubled Waters*, care ar trebui puse în aplicare;
- Este necesară o nouă versiune a *Black Sea Security Act* din 2023, care să fie adoptată în 2026;
- Interesul strategic al SUA pentru securitatea Mării Negre ar trebui să fie reflectat în Strategia de Securitate Națională a SUA, iar Congresul ar trebui să aloce fonduri în mod explicit pentru regiunea Mării Negre;
- Este esențial pentru securitatea regiunii ca, în cadrul negocierilor de pace dintre Ucraina și Federația Rusă, Crimeea să nu fie recunoscută ca teritoriu ce aparține Federației Ruse;
- Relațiile cu România ar trebui să fie prioritare pentru SUA;

- Turcia este un element cheie pentru orice strategie la Marea Neagră, deoarece poate convinge Federația Rusă ca, după sfârșitul războiului cu Ucraina, să revină la nivelul flotei de la Marea Neagră de dinainte de 24 februarie 2022;
- Revitalizarea rolului SUA în cadrul Inițiativei celor Trei Mări;
- Porturile de la Marea Neagră (România, Bulgaria, Turcia, Ucraina) ar trebui mai bine dotate cu instrumente militare capabile să contracareze orice formă de agresiune a Federației Ruse;
- Investiții SUA mai consistente pentru baza militară de la Mihail Kogălniceanu;
- O coordonare mai bună între Agenția pentru Securitatea Cibernetică și Securitatea Infrastructurii (CISA) și instituțiile similare din România și Bulgaria;
- Sprijin mai intens pentru Ucraina pentru a menține controlul litoralului său la Marea Neagră și asupra Insulei Șerpilor;
- Asistență pentru România în vederea transformării Dunării într-un coridor de transport maritim.

Concluzii

Începutul războiului din Ucraina a fost un șoc nu doar prin faptul că a fost posibil un atac masiv asupra unei țări suverane, ceea ce a marcat începerea unui război interstatal de o amploare nemaiîntâlnită în Europa de după al cel de-Al Doilea Război Mondial. O altă cauză a fost aceea a transformării Mării Negre într-un teatru de operațiuni militare. Instalarea forțelor armate ruse în Insula Șerpilor, încă din prima zi a războiului, la doar aproximativ 150 de kilometri de cea mai mare bază militară americană de pe Flancul Estic al NATO - cea de la Mihail Kogălniceanu - și la 45 de kilometri de teritoriul unui stat membru NATO, România, a fost un eveniment cu totul neprevăzut. Aceasta s-a întâmplat ca urmare a faptului că Federația Rusă și-a dezvoltat pe parcursul timpului propriile sale obiective strategice în regiunea Mării Negre. Mult timp după încheierea Războiului Rece a persistat iluzia că doar România, Bulgaria, Turcia, Georgia sau Ucraina pot avea o strategie la Marea Neagră, în acord cu extinderea NATO și a UE în regiune. Momentul 24 februarie 2022 și bătăliile navale care au urmat în arealul Mării Negre au arătat că intențiile Federației Ruse în această regiune au fost cu totul neglijate în formularea strategiilor occidentale. Imediat după începerea războiului din Ucraina, NATO, apoi SUA și, în cele din urmă, UE au reacționat nu numai prin sprijin concret acordat Ucrainei, dar și printr-o nouă reflecție asupra regiunii Mării Negre.

Dincolo de abordările diferite pe care le-am sintetizat mai sus, există câteva puncte comune. În primul rând, s-a format un consens că securitatea Mării Negre este cel puțin la fel de importantă ca securitatea Mării Baltice, ceea ce, înainte de 2022, nici nu se putea imagina că ar fi fost posibil. În al doilea rând, există un consens în prezent că securitatea Mării Negre nu este o problemă regională, ci una care ține de felul în care definim securitatea continentului european. În al treilea rând, a devenit evident că agresiunea Federației Ruse la Marea Neagră nu vizează doar Ucraina, ci și statele riverane integrate în structuri de securitate euro-atlantice (dar într-un grad mai redus Turcia, cu care Federația Rusă întreține o relație ambivalentă). În al patrulea rând, s-a realizat că agresiunea Federației Ruse la Marea Neagră nu este doar una convențională, ci implică și instrumente de război hibrid, cum ar fi dezinformarea, sabotajul, acțiuni de *intelligence* sau perturbarea infrastructurilor critice.

Dincolo de aceste patru puncte care întrunesc consensul tuturor abordărilor analizate, există foarte multe întrebări despre cum va arăta viitorul regiunii Mării Negre.

În primul rând, așa cum am precizat, nu există un răspuns în consens la întrebarea dacă această regiune are un rol strategic de coridor spre alte regiuni sau doar de graniță externă a spațiului euro-atlantic care ar trebui apărată ca atare. În al doilea rând, rămân foarte multe întrebări deschise. Nu se știe ce va face concret hub-ul de securitate la Marea Neagră. De asemenea, nu se cunoaște cum va evolua interesul R. P. Chineze pentru regiune. Pe de altă parte, nu este clar care este abordarea SUA în acest moment. Dacă, imediat după începutul războiului din Ucraina, SUA și-au manifestat un interes foarte mare pentru regiunea Mării Negre, Administrația Trump a dat mesaje ambivalente. Pe de o parte, Marea Neagră nu este menționată nici în noua Strategie de Securitate Națională din 2025, nici în Strategia de Apărare Națională din 2026 a SUA. Pe de altă parte, audierea din Senatul SUA din septembrie 2025 a arătat că la Washington interesul pentru regiunea Mării Negre nu s-a diminuat. Nu este clar ce fel de instrumente financiare ar putea fi folosite pentru a transforma regiunea Mării Negre într-o zonă de prosperitate și stabilitate. Multe din abordările pe care le-am prezentat se referă la Inițiativa celor Trei Mări, dar nu se afirmă în mod concret ce ar trebui făcut în această direcție. Pe de cealaltă parte, UE nu și-a propus să creeze un instrument financiar distinct dedicat Mării Negre. Planează incertitudini și asupra unui proiect mai mult decât necesar pentru a face față tendințelor hegemonice ale Federației Ruse în regiune: crearea unei flote comune România - Bulgaria - Turcia, care să cuprindă eventual și Ucraina.

Însă, cea mai spinoasă problemă a Mării Negre rămâne cea a exploatării resurselor energetice. Turcia și România au făcut pași concreți în această direcție, dar situarea acestor

resurse în Zonele Economice Exclusive, în afara protecției oferite de articolul 5 NATO, dă naștere la întrebări care nu au deocamdată răspuns.

Regiunea Mării Negre face parte în prezent din Flancul Estic al NATO, dar este în egală măsură un coridor de transport care face legătura între Europa și Caucaz/Asia Centrală. În noul Război Rece 2.0, Marea Neagră a căpătat o importanță pe care nu o înțelegem încă pe deplin.

Bibliografie selectivă:

- Ardelean, Adrian, *Congresul SUA a adoptat strategia de securitate la Marea Neagră. Oficiali români: vor fi mai multă siguranță și investiții în România*, „Europa Liberă România”, <https://romania.europalibera.org/a/congresul-sua-a-adoptat-strategia-de-securitate-la-marea-neagra/32731991.html>.
- Aronsson, Lisa, Mankoff, Jeffrey, *The Inhospitable Sea. Toward a New U.S. Strategy for the Black Sea Region*, <https://www.csis.org/analysis/inhospitable-sea-toward-new-us-strategy-black-sea-region>.
- Atlantic Council, Scowcroft Center for Strategy and Security, *A Security Strategy for the Black Sea*, <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/a-security-strategy-for-the-black-sea/>
- Comisia Europeană, *Joint Communication to the European Parliament and the Council. The European Union's strategic approach to the Black Sea region*, Brussels, 28.5.2025, JOIN (2025) 135 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52025JC0135>.
- Digi24.ro, *Senatul SUA a discutat strategia pentru Marea Neagră: România, aliat-cheie în securitate și energie*, <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/senatul-sua-a-discutat-strategia-pentru-marea-neagra-romania-aliat-cheie-in-securitate-si-energie-3437413>.
- Dupuy, Arnold C., *Now more than ever, the United States needs a Black Sea strategy*, <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/turkeysource/now-more-than-ever-the-united-states-needs-a-black-sea-strategy/>
- Hodges, Ben, Wojcik, Ray, Schmiedl, Carsten, *One Flank, One Threat, One Presence. A Strategy for NATO's Eastern Flank*, May 2020, <https://cepa.org/comprehensive-reports/one-flank-one-threat-one-presence/>.
- Hudson Institute, *The future of the United States Black Sea Strategy*, prepared statement by Matthew Boyse, Senior Fellow, Hudson Institute, before the Subcommittee Europe and

Regional Security Cooperation, Committee on Foreign Relations, United States Senate, September 30, 2025.

- Kurtanidze, Lana, Toliashvili, Salome, *The Black Sea: Europe's Strategic Frontier and the EU's Emerging Maritime Vision*, <https://www.coleurope.eu/newsarticles/black-sea-europes-strategic-frontier-and-eus-emerging-maritime-vision>.
- NATO Parliamentary Assembly, Defence and Security Committee, *Troubled Waters - How Russia's War in Ukraine Changes Black Sea Security*, Report, Lord Robert Lancaster – Rapporteur, 020 DSCFC E rev.1 fin, 7 October 2023, <https://www.nato-pa.int/document/2023-black-sea-security-report-lancaster-020-dscfc>.
- *Senate Hearing on the United States Black Sea Strategy*, înregistrare audio-video disponibilă la https://www.youtube.com/watch?v=4fJFLl_9MpY.
- Senatul SUA, S.804 - *Black Sea Security Act of 2023*, <https://www.congress.gov/bill/118th-congress/senate-bill/804>.
- Tchakarova, Velina, *The Northern Corridor Doctrine: Securing the Arctic Corridor in Cold War 2.0.*, <https://velinatchakarova.substack.com/p/the-northern-corridor-doctrine-279>.